

Obsah

I. část

1	Co je multimorbidita?	19
	Zdeněk Lys	
1.1	Historický vývoj	19
1.2	Polyfarmakoterapie	20
1.3	Současný pohled	20
1.4	Důsledky polymorbidity	21
2	Epidemiologie a ekonomické dopady multimorbidity	23
	Rastislav Maďar	
2.1	Vliv socioekonomických podmínek	23
2.2	Věkový posun multimorbidity	24
2.3	Prevence multimorbidity	24
3	Specifika diagnostiky a léčby	27
	Zdeněk Monhart	
3.1	Specifika diagnostiky u multimorbidních pacientů	27
3.1.1	Systémy založené na přítomnosti a počtu diagnóz	28
3.1.2	Systémy založené na počtu předepsaných léků (lékových skupin)	30
3.2	Specifika léčby u multimorbidních pacientů	30
3.2.1	Doporučení pro volbu bezpečné farmakoterapie u pacientů vyššího věku	33
4	Evidence based medicine a současná doporučení	37
	Luboš Kotík	
4.1	Co považujeme za evidence based medicine?	37
4.2	Evidence, z níž vycházejí doporučené postupy	37
4.3	Úskalí interpretace klinických studií	38
4.4	Problémy tvorby doporučených postupů	39
4.5	Argumenty ve prospěch doporučených postupů a jak s nimi pracovat	40
4.6	Doporučené postupy a polypragmazie	40
4.7	Hnutí snažící se omezit nadbytečnou diagnostiku a léčbu	41
4.8	Strategie pro omezení polypragmazie	42
4.9	Křehký pacient a doporučené postupy	43
5	Výživa ve zdraví i v nemoci	45
	Zdeněk Lys	
5.1	Poruchy výživy – obezita a malnutrice	45
5.2	Dopady na zdraví multimorbidních pacientů	46
5.3	Diagnostika poruch výživy	47
5.4	Výživa „ve zdraví“	50
5.5	Výživa při akutních a chronických onemocněních	50
5.5.1	Ambulantní pacient	51
5.5.2	Hospitalizovaný pacient	51

6	Fyzická aktivita a rehabilitace	55
	Dalibor Pastucha	
6.1	Pohybová aktivita a zdatnost	55
6.2	Preskripce pohybové aktivity pro pacienty s kardiovaskulárním onemocněním	57
6.2.1	Ischemická choroba srdeční	57
6.2.2	Hypertenze	58
6.2.3	Srdeční selhání	59
6.3	Preskripce pohybové aktivity pro pacienty s respiračním onemocněním	60
6.3.1	Chronická obstrukční plicní nemoc	60
6.3.2	Asthma bronchiale	61
6.3.3	Plicní fibróza	61
6.4	Pohybová aktivita u neurologických onemocnění	61
6.4.1	Roztroušená skleróza	61
6.5	Pohybová aktivita u pacientů s nefrologickým onemocněním	62
6.6	Pohybová aktivita u pacientů s metabolickým onemocněním	63
6.6.1	Diabetes mellitus, obezita	63
6.6.2	Osteoporóza	64

II. část

7	Primární péče	69
	Igor Karen	
7.1	Arteriální hypertenze	69
7.2	Měření krevního tlaku mimo ordinaci	70
7.3	Cíle léčby hypertenze	70
7.4	Zahájení farmakologické léčby	70
7.5	Náplň dispenzárních prohlídek u pacientů s arteriální hypertenzí	71
7.6	Dyslipidemie	71
7.7	Diabetes mellitus	74
7.7.1	Cíle léčby DM	74
7.7.2	Ukazatele kvality léčby DM	75
7.7.3	Doporučení pro volbu cílových hodnot kompenzace DM	79
8	Internista	81
	Richard Češka	
8.1	Multimorbidita se stoupajícím věkem	81
8.2	Multimorbidita jako důsledek našeho (nesprávného) životního stylu	82
8.3	Multimorbidita jako vývoj stonání nemocného	82
8.4	Iatrogenní multimorbidita	82
8.5	Interna, internisté a multimorbidita	83
9	Intenzivní péče	85
	Marcela Královcová, Thomas Karvunidis, Martin Matějovič	
9.1	Vybrané fyziologické aspekty multimorbidních pacientů	86
9.2	Léčba multimorbidních nemocných v intenzivní péči – obecné poznámky	86
9.3	Prognostikace multimorbidních nemocných v intenzivní péči	87
9.4	Diabetes mellitus	87
9.5	Obezita	88
9.6	Chronické srdeční selhání	89

9.7	Chronická obstrukční plicní nemoc	89
9.8	Chronické onemocnění ledvin	90
9.9	Chronické onemocnění jater	91
9.10	Maligní onemocnění	92
9.11	Vybrané specifické problémy multimorbidních pacientů v intenzivní péči	93
9.11.1	Sepse	93
9.11.2	Delirium	93
9.11.3	Multimorbidní pacient po propuštění z intenzivní péče	93
10	Gerontolog	99
	Eva Topinková	
10.1	Multimorbidita, stárnoucí a starý pacient	99
10.1.1	Stárnutí, multimorbidita a křehkost	99
10.1.2	Multimorbidita ve vyšším věku	106
10.1.3	Multimorbidita a farmakoterapie v geriatrii	112
10.1.4	Management multimorbidity a polyfarmakoterapie u starších osob	116
11	Kardiolog	119
	Jan Václavík	
11.1	Kardiovaskulární onemocnění	119
11.2	Arteriální hypertenze	122
11.2.1	Komorbidity a hypertenze	122
11.2.2	Ortostatická hypotenze	122
11.2.3	Zahajování farmakoterapie hypertenze	123
11.2.4	Volba vhodného antihypertenziva	123
11.2.5	Cílové hodnoty krevního tlaku	124
11.3	Fibrilace síní	126
11.3.1	Základní principy léčby fibrilace síní	127
11.3.2	Zhodnocení rizika CMP a krvácení	127
11.3.3	Antikoagulační léčba u multimorbidních pacientů s fibrilací síní	128
11.3.4	Kontrola frekvence vs. kontrola rytmu	129
11.3.5	Léčba komorbidit fibrilace síní	130
11.4	Ischemická choroba srdeční	130
11.4.1	Akutní koronární syndromy	132
11.4.2	Antitrombotická léčba po akutním koronárním syndromu	133
11.4.3	Kombinace antikoagulační a protidestičkové léčby	133
11.4.4	Koronarografické vyšetření a revaskularizace	134
11.4.5	Očkování proti chřipce u pacientů s AKS a ICHS	134
11.5	Srdeční selhání	134
11.5.1	Léčba komorbidit u srdečního selhání	135
11.5.2	Sarkopenie u srdečního selhání	136
11.5.3	Křehkost	138
11.6	Chlopenní vady	139
12	Pneumolog	145
	Milan Sova, Ondřej Zela	
12.1	Asthma bronchiale	145
12.2	Chronická obstrukční plicní nemoc	147
12.3	Intersticiální plicní procesy	148

13	Nefrolog	151
	Vladimír Teplan	
13.1	Akutní poškození a selhání ledvin	151
13.1.1	Incidence a příčiny akutního poškození ledvin	151
13.1.2	Akutní poškození ledvin z příčin primárně renálních	153
13.1.3	Tubulointersticiální poškození	154
13.1.4	Akutní poškození ledvin z postrenálních příčin	155
13.2	Kardiorenální syndrom	158
13.2.1	Epidemiologie a prognóza kardiorenálního syndromu	158
13.2.2	Terapie kardiorenálního syndromu	160
13.3	Hepatorenální poškození a hepatorenální syndrom	161
13.3.1	Patofyziologie hepatorenálního poškození	161
13.3.2	Akutní a chronické postižení ledvin u nemocných s jaterní cirhózou	162
13.3.3	Hepatorenální syndrom	162
13.3.4	Léčba hepatorenálního poškození	162
13.4	Nefrotický syndrom	163
13.4.1	Etiologie a klasifikace	164
13.4.2	Patologie	164
13.4.3	Příznaky a objektivní nález	164
13.4.4	Komplikace	165
13.4.5	Laboratorní nálezy	165
13.4.6	Diagnóza	165
13.4.7	Prognóza	166
13.4.8	Léčba	166
13.5	Diabetes a ledviny	167
13.5.1	Prevalence a etiologie	167
13.5.2	Klinický průběh a prognóza	168
13.5.3	Léčebná opatření	168
13.5.4	Nové léčebné postupy	169
14	Revmatolog	173
	Pavel Horák	
14.1	Komorbidity vs. multimorbidity u revmatických chorob	173
14.2	Revmatické choroby s významnou multimorbiditou	176
14.2.1	Revmatoidní artritida (RA)	176
14.2.2	Spondyloartritidy (SpA)	177
14.2.3	Axiální spondyloartritidy (axSpA)	177
14.2.4	Psoriatická artritida (PsA)	178
14.2.5	Systémový lupus erythematoses (SLE)	178
14.3	Vliv terapie na multimorbidity nemocných	179
14.3.1	Konvenční syntetické choroby modifikující léky (csDMARDs)	180
14.3.2	Cílené syntetické choroby modifikující léky (tsDMARDs)	181
14.4	Perspektivy péče o multimorbidity (nejen) revmatické nemocné	182
15	Alergolog a imunolog	185
	Jaromír Bystroň, Tomáš Balner	
15.1	Autoimunita	185
15.2	Imunodeficity	186
15.2.1	Primární imunodeficity	186
15.2.2	Sekundární imunodeficity	187
15.2.3	Vyšetření pacientů s podezřením na poruchu imunity	187

15.2.4	Základní a specializované laboratorní imunologické vyšetření	187
15.2.5	Principy léčby sekundárních imunodeficitů	188
15.3	Fibromyalgie a stavy chronické únavy jako mezioborový problém	188
15.3.1	Syndrom chronické únavy	189
15.3.2	Etiopatogeneze chronické únavy	189
15.3.3	Laboratorní nálezy u pacientů s CFS	190
15.4	Multimorbidita a alergická onemocnění	191
15.4.1	Alergická multiborbidita	191
15.4.2	Alergická rinitida a multimorbidita	192
15.4.3	Asthma bronchiale a multimorbidita	194
15.4.4	Anafylaxe	196
15.4.5	Alergie na léky	197
15.4.6	Potravinová alergie	199
16	Endokrinolog a diabetolog	203
	Michal Kršek	
16.1	Osa hypotalamus – hypofýza – kůra nadledvin	203
16.2	Osa hypotalamus – hypofýza – štítná žláza	204
16.3	Non-thyroidal illness syndrome	205
16.4	Hypertyreóza	206
16.5	Hypotyreóza	206
16.6	Uzly a nádory štítné žlázy	207
16.7	Ovlivnění tyreoidální funkce konkomitantní medikací	207
16.7.1	Amiodaron	207
16.7.2	Ostatní léky	208
16.8	Kalciofosfátový metabolismus a příštítná tělíska	208
16.9	Onemocnění nadledvin	208
16.10	Hypogonadismus	209
16.11	Diabetes mellitus	209
16.11.1	Diabetes mellitus 2. typu	210
16.11.2	Diabetes mellitus 1. typu	211
17	Gastroenterolog a hepatolog	213
	Ondřej Urban, Adam Chudoba, Karolína Nováková, Martin Mareš, Silvia Cveková, Přemysl Falt, Lumír Kunovský	
17.1	Specifika péče o multimorbidního pacienta z pohledu gastroenterologa a hepatologa	213
17.2	Neurologická onemocnění	214
17.2.1	Ischemická cévní mozková příhoda	214
17.2.2	Alzheimerova choroba	215
17.2.3	Parkinsonova choroba	215
17.2.4	Roztroušená skleróza	215
17.2.5	Diabetes mellitus	216
17.3	Kardiovaskulární choroby	217
17.3.1	Propojení gastroenterologie a kardiologie	217
17.3.2	Krvácení do gastrointestinálního traktu	217
17.3.3	Příprava a management endoskopických výkonů u pacientů s antiagregační a antikoagulační léčbou	217
17.3.4	Antibiotická profylaxe u endoskopických výkonů	220
17.3.5	Intestinální ischemie	220
17.3.6	Srdeční selhání	221
17.3.7	Nežádoucí gastrointestinální projevy kardiovaskulární medikace	221

17.4	Hematologické choroby	223
17.4.1	Anemie	223
17.4.2	Celiakie a její hematologické komplikace – sideropenická anemie a lymfomy tenkého střeva	223
17.4.3	Hematoonkologická onemocnění GIT	223
17.5	Endokrinní choroby	224
17.5.1	Diabetes mellitus	224
17.5.2	Nežádoucí účinky gastroenterologické medikace na endokrinní systém	227
17.5.3	Endokrinní paraneoplastické projevy v gastrointestinálním traktu	228
17.6	Choroby ledvin	229
17.6.1	Chronické selhání ledvin	229
17.6.2	Další onemocnění GIT s renálními komplikacemi či vznikající vlivem onemocnění ledvin	230
17.6.3	Poléková nefrotoxicita	231
17.7	Plicní onemocnění	232
17.7.1	Poruchy motility trávicího traktu s respirační symptomatologií	232
17.7.2	Gastroezofageální refluxní choroba (GERD)	234
17.7.3	Další onemocnění trávicího traktu asociovaná s respiračními obtížemi	234
17.7.4	Idiopatické střevní záněty a plicní onemocnění	235
17.7.5	Cystická fibróza a sarkoidóza GIT	235
17.8	Hepatologie	237
17.8.1	Změny struktury a funkce jater	237
17.8.2	Nealkoholická steatóza jater	237
17.8.3	Léky indukované jaterní poškození	238
17.8.4	Virová hepatitida B	239
17.8.5	Virová hepatitida C	239
17.8.6	Autoimunitní hepatitida	240
17.8.7	Cirhóza jater a multimorbidita	241
18	Hematolog	245
	Jiří Minařík	
18.1	Komorbidity, jejich limitace a data z reálné praxe	245
18.2	Nejčastější indikace hematologického vyšetření	245
18.3	Neonkologická hematologie	248
18.3.1	Anemie	248
18.3.2	Mikrocytární anemie	249
18.3.3	Makrocytární anemie	250
18.4	Polycytemie a změny počtu leukocytů a trombocytů	254
18.4.1	Polycytemie	254
18.4.2	Leukocytóza a leukopenie	255
18.4.3	Trombocytóza a trombocytopenie	257
18.4.4	Poruchy srážlivosti krve	259
18.4.5	Hyperkoagulační stavy	260
18.4.6	Krvácivé stavy	261
18.4.7	Vrozené krvácivé stavy v dospělosti – hemofilie a von Willebrandova choroba	261
18.4.8	Získané krvácivé stavy	262
18.5	Onkologická hematologie	265
18.5.1	Myeloidní malignity	265
18.5.2	Lymfoidní malignity	267

19	Chirurg	275
	Eduard Havel	
19.1	Patofyziologie operačního traumatu	275
19.2	Předoperační vyšetření	276
19.3	Předoperační příprava	277
19.4	Předoperační optimalizace chronické medikace	278
19.5	Kardiální rizika u nekardiálních operací	280
19.6	Peroperační a pooperační péče o pacienty s multimorbiditou	280
19.7	Pooperační fibrilace síní	282
19.8	Pooperační akutní delirium	283
19.9	Pooperační cévní mozková příhoda	284
19.10	Pooperační výživa a pohybová rehabilitace	285
20	Klinický farmakolog	289
	Jan Bultas	
20.1	Multimorbidita, polyfarmacie a ovlivnění farmakokinetiky léčiva	289
20.1.1	Faktory ovlivňující absorpci léčiva	290
20.1.2	Faktory ovlivňující distribuci léčiva	290
20.1.3	Faktory ovlivňující metabolismus léčiva	290
20.1.4	Faktory ovlivňující eliminaci léčiva	294
20.2	Lékové interakce u multimorbidních nemocných	294
20.3	Optimální výběr léčiva u multimorbidního nemocného s polyfarmacií	295
20.4	Volba optimálních kombinací u nejčastěji se vyskytujících multimorbidit	296
20.4.1	Antihypertenzní a hypolipidemická a antidiabetická léčba	296
20.4.2	Antitrombotika	305
21	Psychiatr	311
	Klára Látalová	
21.1	Morbidita a mortalita	311
21.2	Využití zdravotní péče	312
21.3	Další možné zdravotní komplikace u psychických poruch	312
	Souhrn	317
	Summary	317
	Seznam zkratk	319
	Rejstřík	331